

KAOOTTINEN BREXIT TAI MUU VAKAVA KRIISI HEIKENTÄISI SUOMEN TALOUSKASVUA

Tätä kirjoitettaessa (8.4.2019) kansainvälisen talouden näkymät ovat vielä tavallistakin epävarmemmat. Sopimukseton Brexit, jonka jälkeen Ison-Britannian ja Euroopan unionin välistä kaupassa pätsisivät vain Maailman kauppajärjestön (WTO:n) säädökset, voisi johtaa huomattaviin tullimuureihin Ison-Britannian ja Manner-Euroopan välillä. Työvoiman vapaa liikkuvuus Ison-Britannian ja EU-maiden välillä päättyisi sopimuksettomalla Brexitillä, ja Irlannin tasavallan ja Ison-Britannian maaraajan sulkeutuminen saattaisi aiheuttaa taloudellisten ongelmien ohella myös vakavia poliittisia levottomuuksia.

Myös Yhdysvaltain presidentin käytöksen arvaamattomuus varjostaa kansainvälisen talouden näkymiä. Tällä hetkellä Yhdysvaltojen ja muun maailman väliset tullimuurit eivät näyttäisi kohoavan niin korkeiksi kuin vielä viime syksynä vaikutti, mutta tilanne saattaa muuttua nopeasti, ja esimerkiksi Meksikon ja Yhdysvaltain välisen kaupan romahduttava poliittinen kriisi voisi oleellisesti jarruttaa muidenkin maiden talouskasvua.

Ennustemme perustana toimii skenaario, jossa tällaisten uhkakuvien tuottama epävarmuus jarruttaa maailmantalouden kasvua etenkin kuluvana vuonna mutta jossa huonoimmat mahdolliset kehityskulut jäävät toteutumatta. Ennusteskenaariollemme vaihtoehtoisten kehityskulkujen vaikutusta Suomen talouteen voidaan arvioida mallilaskelmien avulla.

Niin kutsutut empiiriset makromallit, jollaisia myös Palkansaajien tutkimuslaitoksessa hyödynnetään, nojaavat taloustieteen teoriaan. Malleissa pyritään estimoimaan historiaa kuvaavista aikasarjoista taloudellisia lainalaisuuksia, joiden oletetaan pysyvän muuttumattomina tulevaisuudessa. Jos estimoidut yhteydet pysyvät stabiileina, niitä hyödyntäen voidaan tehdä ennusteita tulevasta talouskehityksestä. Vanha sanonta, että historia ei ole tae tulevasta, on kuitenkin hyvä pitää mielessä

- myös siksi, että ennustemalli on parhaillaankin yksinkertaistus ja epätäydellinen todellisuuden kuva.

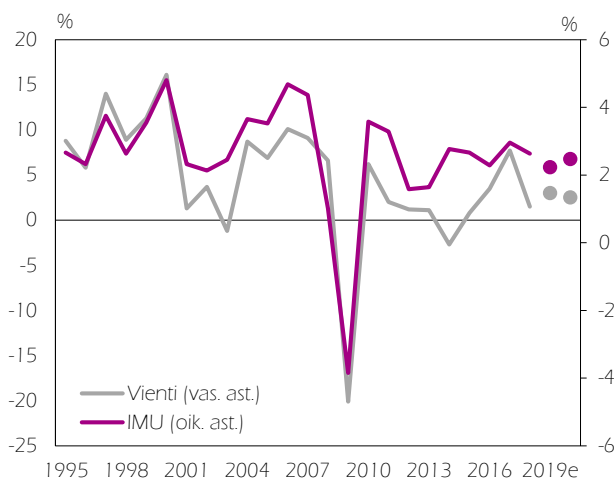
Lisäksi estimoidut yhteydet eivät hyvässäkin ennustemallissa välttämättä kuvaa todellisia kausaalisia suhteita muuttujien välillä, eikä niiden välttämättä tarvitsekaan tätä tehdä. Kausaalisuus talouden makrotasolla on aina valitettavan monimutkaista ja epäselvää. Malleja voidaan hyödyntää ennustamisessa, jos tiukasta kausaalisuuden vaatimuksesta luovutaan. Jos vaikkapa muuttujien x ja y välillä on löydetty yhteys, yhteyden voidaan ajatella kertovan jotain siitä, miten muuttuja x todennäköisesti muuttuu, kun muuttuja y muuttuu, ja yhteyttä voidaan hyödyntää ennustamisessa, vaikkei se suora syy-seuraus-suhdetta kuvaisikaan.

Palkansaajien tutkimuslaitoksen malliennusteissa käytetään vientikysyntämuuttujaa (Imu30), joka on kolmenkymmenen Suomen tavara- ja palveluviennissä tärkeän maan bruttokansantuotteista muodostettu indeksi. Indeksissä painoina toimivat maiden osuudet Suomen viennistä. Viennin ja vientikysyntämuuttujan prosentuaalista kasvua esittävä kuvio 1 havainnollistaa vientikysynnän riippuvuutta vientimaiden talouskasvusta. Kuvioista ilmenee myös, että vientimaiden painotettu keskimääräinen talouskasvu hidastui jonkin verran (0,3 prosenttiyksikköä) viime vuonna. Ennusteskenaariossamme vientimaiden kasvu hiipuu edelleen kuluvana vuonna mutta piristyy hivenen vuonna 2020.

Palkansaajien tutkimuslaitoksen makromallissa vientikysyntämuuttuja vaikuttaa Suomen vientiin ja sen välityksellä edelleen talouskasvuun. Vaihtoehtolaskelmissa se on asetettu kasvamaan hitaammin tai nopeammin perusskenaarioomme verrattuna. Kuvio 2 havainnollistaa laskelmien tuloksia. Jos vientimaiden talouskasvu olisi puoli prosenttiyksikköä alhaisempi kuin ennusteessamme, hidastaisi se mallimme mukaan Suomen talouskasvua vähän alle 0,3 prosenttiyksikköä vuosittain, ja yhtä prosenttia pienempi talouskasvu vientimaissa johtaisi vähän yli puoli prosenttiyksikköä pienempään vuosittaiseen talouskasvuun Suomessa. ■

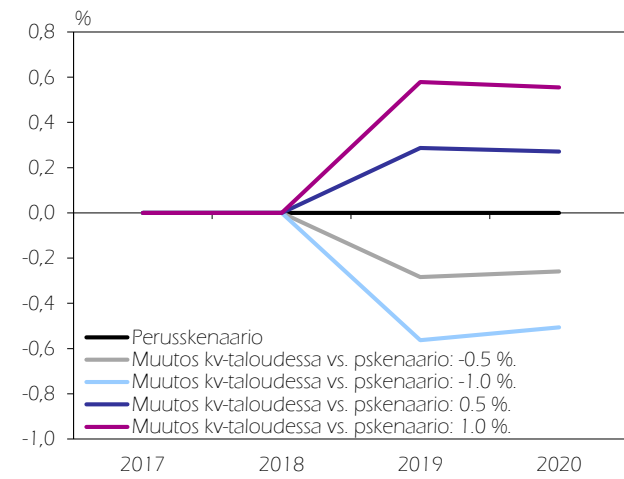
Ilkka Kiema
Sakari Lähdemäki

KUVIO 1. VIENNIN VOLYYMI JA IMU-MUUTTUJA 1995-2020

Lähde: Tilastokeskus, Palkansaajien tutkimuslaitos

KUVIO 2. KASVUASTEEN MUUTOS 2017-2020

Lähde: Palkansaajien tutkimuslaitos